

22/11 2010 Vendeltid 550-800 e.Kr.

Namn på perioden från båtgravfältet i Vendel. Annat namn på samma period = "Merovingertid"

- Kristna Franker
- "Gård" upplöses (nys hus)
- Riken ("att härska")
- Svearnas Uppsala
- Danernas Ribe
- Karl den Store (Romersk-kristen frankisk kejsare)

Stam → Följe → Rike

Norrland: Bebyggelse: Alir, Sunded, Norrstigen, Medelpad (Högom), S. Ångermanland, N. Ångermanland, Jämtland

Medelpad = "mellanvägen".

- 4st Tuna Floderna.
- 4st fornborgar (på gränser)
- Nordisk-finskugriska språk.
- **Slagghögar:** anspråk. Gravar i eller i anslutning. Nära myrmalm, järnframställning.
- **Fångstgropar.**
- **Tomtningar:** (hyddgrund) fiske, säljakt. Gravar, rösen, visa tillhörighet (till Norrland)

Jämtland

- Mest järnframställning under folkvandringstid.
- Spadformiga ämnesjärn, deponeras i mossar och gravar. Gör kittlar.
- Onaturligt mycket. För att midgård/utgård ideologin existerar?

Högom

- Folkvandringstid – vendeltid (?)
- Högar: jordherre/dynasti
- Kommunikationspunkt (näs) på gammal bebyggelse (långhus). Nytt "rike".
- Efter frankisk förebild
 - Frankiskt svärd, sköld.
 - Kammare av trä ← Stationär - grunda dynastier.
 - Bägare av glas
 - Betsel och sadel
 - Röse, fruktbarhet – kontroll?
- Tidigare bosättningen: Gjutformar för fibula/spännen (relief)
 - Följe → Rike

Konung = "ättling till järv/modig person"

Frankerna

- Följe → Gallien. Tog till sig kristendomen.
- 500, Frankerriket starkt kristen stat.
- Följesledarna inspirerar i Norden.
- Childerik, inspirerad av Romarriket. Erik = "den som härskar [ensam]".
Sista "hedniska" regenten. Gravhögar – etablera dynasti.
- Sonen Klodvik konverterade till Kristendomen.

Gamla Uppsala

- Hallbyggnader på upphöjda plataer, 500-600.
- Uppsala = "salar på upphöjd [mark]"
- Unga personer i högarna, representerar ätten och är "starka".
- Hallar ← Kulten. Gästabudssalar. (Hallen under nuvarande kyrkan)
 - Kult i byggnad, idé från Frankerkyrkan?
- **Svearnas Dynasti:**
 - Viktigaste i Uppsala: Vikingatid = Tor. Tidigare (nu/vendeltid) Frej (Ynglingaätten).
 - Guldgubbe, Helgö.
 - Guden Frö, på tå – gifter sig med jättinnan Gerd ("gård"). Sonen = stamfader?
 - Utgård – Midgård upplöst.
 - Efter Ragnarök: Gudarnas barn tar [över] makten. **Hednisk Kristendom.**
- Inga mer stensträngar, fornborgar osv.
- Frö är den viktigaste guden.
- Guldgubbar: Helgö, Ulltuna, Eskilstuna, Svintuna, Eketorp, Bolmö, Gullmarsberg, Högedsten, Bergagård, Ravlunda. **Högstatusnamn.**
- Tunanamn lever kvar: Förstärkt.

Ej guldgubbe m.
Frö & Gerd

Ryggknappspännet

Arv från följerna (reliefspännen). Runt skivspänne – frankiskt mansspänne. Fast Ryggknappspännet bärs av kvinnor.

Vendel – Båtgravar

Valsgärde ← ansluter till Gamla Uppsala.

Båtgravar på rad, bara män i båtar (obrända), kvinnor i kammargravar (brända).

- Dynastiska hushållsledare.
- Hallsbyggnad.
- Val = utvalda. Valskjalf = "de utvaldas hylla". (Tänk på engelskans "Shelf")
- Grävt skåror att lägga skeppen/båtarna i. (visar på att det inte är en handling för jordäggande.)
- Nordiska svärd med Frankisk förebild.

- Alliansring (kan deponeras)
- Får i gåva, följer med i graven.
- Hjälmar.
 - Pressbleck: krigare, örnar/korpar (oden?), elefantbetar, spjut, tor (?)vd midgårdssormen.
 - Berserk – björnkrigare. **Torslunda plåtar.**
- Sutton Hoo, England. Större.
 - Anglosaxisk kung, påstog ett ursprung från Norden. Var självständig mot Frankerna.

Kungrariket Merdia – Anglo-Saxer
Frankiska riket – Franker
Arabiska kalifatet.

Slavisk identitet förstärks.

Karl Martell, stopp för kalifatet. "Kristendomens räddare" – Karolingerna.

Karl den Store, krönt till Romersk-kristen kejsare. (Magnus = "den store").

- Domkyrkan i Aachen. 8 Kantig.
- Kröningsstolen, ta arvet efter följena.
 - Teodriks palats, går på pelare.
 - Marmor från Jerusalem, där Jesus gått.

"Gå på germanska arvet och sitta på kristendomen".

Danskarna lyckas besegra Karolingerna i deras expansion norrut. (Teutoburg likhet). Danskarna blir "kaxiga" och utmanar karolingerna.

Man bygger en vall: Danevirke, by.

Dane Ribe (700~)

- Produktiva åkrar – hantverk.
- Kungen styr, delar ut tomter.
- Bor i hallar en bit ifrån.

Mynt: Efterbilder av frankiska mynt. Första Nordiska mynten. Man har präglat mynt i Ribe [och Birka (enligt AC)].

Lindisfarne 793, Vikingatåg, följeväsande? Prestige.

Sammanfattning

Frankerna har tagit över Romarnas roll.

Idé om rike – bort med gränser + gård.

Riken uppstår: Uppsala: Frö + Gerd. **Ynglingarna.**

Svear: Hög + Hall – ny dynasti.

Tuna – gästabud.

Daner: Städer. Frankisk idé.

Karl den Store, nytt imperium. Danerna sätter stopp. Skickar missionärer.